

TEMA 1. L'IMPOST SOBRE LA RENDA DE LES PERSONES FÍSQUES

FONTS, OBJECTE I ÀMBIT D'APLICACIÓ

Fonts:

- Llei 35/2006, de 28 de novembre (BOE de 29 de novembre)
- Reial Decret 439/2007, de 30 de març (RIRPF)
- Ordres ministerials que regulen cada any la modalitat d'estimació objectiva per signes, índex o mòduls per els petits empresaris.
- Tractats i convenis internacionals en aquesta matèria.

Objecte: La renda del contribuïent.

Àmbit d'aplicació territorial: territori espanyol.

FET IMPOSABLE

El fet imposable de l'impost sobre la renda és l'**obtenció de renda** pel contribuïent.

La renda està integrada pels components següents:

- ❖ Rendiments del treball.
- ❖ Rendiments del capital mobiliari.
- ❖ Rendiments del capital immobiliari.
- ❖ Rendiments d'activitats econòmiques.
- ❖ Guanys i pèrdues patrimonials.
- ❖ Imputacions de rendes immobiliàries.

Regles de valoració:

- Presumpció d'onerositat: Totes les prestacions de treball o de capital són retribuïdes si no hi ha prova en contrari.
- Operacions vinculades: En cas de vinculació, les operacions s'entenen realitzades, sense possibilitat de prova en contra, pel seu valor normal de mercat aplicant les regles de l'IS.

EXEMPCIONS

Segons la normativa de l'IRPF estan exemptes de l'impost i, en conseqüència, no cal declarar-les ni computar-les als efectes de l'obligació de la declaració de l'IRPF, determinades rendes enumerades a la LIRPF.

CONTRIBUENT

Són contribuïents les **persones físiques** que tenen la residència habitual al territori espanyol.

Excepcionalment, poden ser contribuents les persones físiques de nacionalitat espanyola que tenen la residència habitual a l'estranger per condicions específiques.

Els contribuents tributaran de forma **individual**. Les persones integrades en una unitat familiar podran optar per tributar de forma **conjunta** en qualsevol període impositiu.

RESIDÈNCIA

L'Impost és aplicable a totes aquelles persones físiques que tenen la seva residència habitual en territori espanyol.

L'efecte principal de ser considerat resident a Espanya serà l'obligació de tributar per l'IRPF espanyol per tota la renda mundial.

ELEMENT TEMPORAL

Període impositiu:

És l'any natural. Excepcionalment, en cas de defunció del contribuent, el període impositiu és de l'1 de gener fins la data de la defunció. L'últim dia del període impositiu serà el de la data del meritament.

Imputació temporal:

- **Els Rendiments del treball i del capital** s'imputaran al període impositiu que siguin exigibles pel seu perceptor.
- **Els rendiments d'activitats econòmiques** s'imputaran conforme al disposat en la normativa reguladora de l'Impost sobre Societats, sense perjudici de les especialitats que reglamentàriament puguin establir-se.
- **Els guanys i pèrdues patrimonials** s'imputaran al període impositiu en què tingui lloc l'alteració patrimonial.

Existeixen, a més, una sèrie de regles especials per a supòsits concrets que són regulats normativament.

BASE IMPOSABLE

Mètodes de determinació de la base imposable

- Estimació directa (normal o simplificada)
- Estimació objectiva
- Estimació indirecta.

COMPONENTS DE LA RENDA

Rendiments del treball

Concepte:

- Rendiments del treball per naturalesa: Són rendiments íntegres del treball totes les contraprestacions i utilitats, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, dinerària o en espècie, que deriven directament o indirectament del treball personal o de la relació laboral o estatutària i que no tinguin el caràcter de rendiments d'activitats econòmiques i que no tinguin el caràcter de rendiments d'activitats econòmiques.

- **Rendiments del treball per expressa decisió legal:** Són rendiments que conceptualment no es poden considerar rendiments del treball, però que la llei estableix expressament que es consideraran com a tals.

Rendiments del treball en espècie: Són contraprestacions del treball que no es satisfan en metàl·lic sinó mitjançant el lliurament o establiment de béns o drets no dineraris o per preu inferior al de mercat.

La valoració dels rendiments de treball en espècie està subjecte a regles específiques. Els rendiments del treball en espècie estan subjectes a ingrés a compte.

Reduccions sobre el rendiment del treball

1. Reduccions sobre rendiments íntegres irregulars

1.1. Rendiments de treball amb un període de generació superior a dos anys i que no s'obtinguin de manera periòdica o recurrent

1.2. Rendiments qualificats reglamentàriament com a obtinguts de manera notòriament irregular en el temps.

2. Reduccions sobre prestacions percebudes dels sistemes de previsió social.

Des del dia 1 de gener de 2007, les prestacions en forma de capital rebudes dels sistemes de previsió social no poden beneficiar-se de la reducció del 40%. Tanmateix, atès que anteriorment aquestes prestacions podien beneficiar-se de reduccions, es va implantar un règim transitori pels contractes subscrits amb anterioritat a 1 de gener de 2007 a fi de garantir els drets adquirits amb l'anterior regulació.

3. Reduccions sobre rendiments nets

3.1. **Reducció per rendiments del treball:** de quantia variable en funció de l'import del rendiment, s'aplica a tots els perceptors de rendiments del treball.

3.2. **Reducció per prolongació de l'activitat laboral:** s'aplica a treballadors majors de 65 anys que continuïn l'activitat laboral. Consisteix en incrementar en un 100% la reducció per rendiments del treball indicada en l'epígraf anterior.

3.3. **Reducció per mobilitat geogràfica:** poden aplicar-la als contribuents desocupats que acceptin un lloc de treball que exigeixi el trasllat de la seva residència habitual a un nou municipi. Consisteix en incrementar en un 100% la reducció per rendiments del treball indicada en l'epígraf 3.1.

3.4. **Reducció per discapacitat de treballadors actius.**

Determinació del rendiment net del treball

El rendiment net del treball és la diferència entre la suma dels rendiments íntegres minorada en les despeses deduïbles.

La llei estableix com **despeses deduïbles**, únicament les següents:

- a) Les cotitzacions a la Seguretat Social.
- b) Les cotitzacions a mutualitats generals obligatòries de funcionaris.
- c) Les quotes satisfetes als sindicats.

- d) Les cotitzacions a col·legis d'orfes i similars.
- e) Les despeses de defensa jurídica derivades directament de litigis suscitats en la relació del contribuent amb el pagador dels rendiments, amb el límit de 300,00 €/any.
- f) Les quotes satisfetes a col·legis professionals, quan la col·legiació sigui obligatòria per l'exercici del treball amb el límit de 500,00 €/any.

Dietes i assignacions per a les despeses de viatges: Les quantitats destinades a la compensació de les despeses de viatges (locomoció, manutenció i estada), estan exemptes amb limitacions.

Individualització dels rendiments de treball

Els rendiments del treball corresponen exclusivament a la persona que, amb el seu treball, ha generat el dret a percebre'ls.

Les pensions i els havers passius corresponen íntegrament a la persona a favor de la qual han estat reconeguts.

Rendiments del capital

Són totes les utilitats o contraprestacions, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, dinerària o en espècie, que s'originin directament o indirectament en elements patrimonials de titularitat del contribuent i que no estiguin afectes a activitats econòmiques exercides pel contribuent.

Es classifiquen en rendiments del capital immobiliari i mobiliari.

Rendiments del capital immobiliari

Són rendiments íntegres del capital immobiliari, els rendiments procedents de la titularitat de béns immobles rústics i/o urbans o de drets reals que recaiguin sobre aquest. Són tots els que deriven de l'arrendament, constitució o cessió de drets o facultats d'ús i gaudi sobre aquests, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa.

Per determinar el rendiment net, són deduïbles totes les despeses necessàries per obtenir els ingressos.

Poden aplicar-se les següents **reduccions**:

1. Reduccions per l'arrendament d'immobles destinats a habitatge
2. Reduccions per rendiments generats en més de dos anys o obtinguts de forma irregular en el temps.

Rendiments del capital mobiliari

Són rendiments del capital mobiliari totes les utilitats, amb independència de la seva denominació i naturalesa, que provenguin, directa o indirectament del capital mobiliari dels quals és titular el contribuent i que no estiguin afectes a activitats econòmiques.

Classificació

1. Rendiments derivats de la participació en fons propis de qualsevol entitat
2. Rendiments originats per la cessió a tercers de capitals propis
3. Rendiments procedents d'operacions de capitalització i de contractes d'assegurances de vida i invalidesa. (Sempre que no tributin com a rendiment del treball).

4. Altres rendiments del capital mobiliari.

Determinació del rendiment net

Són despeses deduïbles del capital mobiliari

- Exclusivament despeses d'administració i dipòsit de valors negociables en el cas de rendiments generats per la cessió a tercers de capitals propis.
- Totes les despeses necessàries en el cas de rendiments derivats de l'arrendament de mobles, negocis o mines, o del sotsarrendament.

Reducció del rendiment net

És aplicable una reducció general del 40% que s'aplica en dos supòsits:

- a) Rendiment amb generació en un període superior a dos anys.
- b) Rendiment qualificat com notòriament irregular en el temps.

Integració a la base imposable

Els rendiments del capital mobiliari s'integren a la base imposable de l'estalvi, llevat dels següents:

- Cessions a tercers de capitals propis en operacions vinculades
- Altres rendiments de capital mobiliari (arrendament de béns mobles, negocis o mines, etc.).

Rendiments d'activitats econòmiques

Concepte

Són rendiments que procedeixen conjuntament del treball personal i del capital, o d'un dels esmentats, però en tot cas el contribuent ordenada per sí mateix els medis de producció i els recursos humans, o un o l'altre, amb la finalitat d'intervenir en la producció o distribució de béns o serveis.

Individualització de rendiments

Els rendiments d'activitats econòmiques s'imputen a qui exerceix l'activitat.

Mètodes de determinació del rendiment de les activitats econòmiques

- Estimació directa (normal o simplificada).
- Estimació objectiva

Criteris d'imputació temporal

En general, s'aplica el **criteri de meritació**, segons el qual els ingressos i les despeses s'han d'imputar en el període impositiu en que es meriten, amb independència del corrent monetari o financer.

Guany i pèrdues patrimonials

Concepte

Existeix un guany o una pèrdua patrimonial quan es concorren els següents **elements**:

- Que hagi una alteració en la composició del patrimoni
- Que es produeixi una variació en el valor del patrimoni de contribuent
- Que no tributi per qualsevol altre concepte

Que no hi hagi cap norma legal que l'exceptui expressament de gravamen

Cal tenir en compte l'existència d'**exempcions** i la **delimitació negativa** de guanys o pèrdues (definició de supòsits que per imperatiu de la Llei no constitueixen guany o pèrdua patrimonial).

La **classificació dels guanys o pèrdues** a efectes de la integració del rendiment en la base imposable és la següent:

- Guanys o pèrdues derivats de la transmissió d'elements patrimonials (vendes, permutes, donacions, expropiacions forçoses, etc.) → S'integren a la **base imposable de l'estalvi**
- Guanys o pèrdues no derivats de la transmissió d'elements patrimonials (indemnitzacions no exemptes, premis...) → S'integren a la **base imposable general**.

Determinació dels guanys i pèrdues patrimonials

En general, el guany o pèrdua de patrimoni es determina **per diferència entre el valor d'adquisició i el valor de transmissió**.

Imputació temporal de guanys i pèrdues patrimonials

La regla general és que els guanys i pèrdues patrimonials s'imputen a l'exercici en què tingui lloc l'alteració patrimonial.

Individualització dels guanys i les pèrdues patrimonials

La regla general és que els guanys i les pèrdues són obtingudes per les persones que són titulars dels béns i drets i altres elements patrimonials dels quals provinguin.

Imputació de rendes

Supòsits d'imputació de rendes:

- Imputació de rendes immobiliàries
- Imputació de rendes en règim de transparència fiscal internacional.
- Imputació de rendes per la cessió de drets d'imatge

La més freqüent és la **imputació de rendes immobiliàries**. Consisteix en imputar un determinat rendiment (renda fictícia) als titulars d'immobles no arrendats, sense possibilitat de deducció de despeses.

Règim d'atribució de rendes

Es tracta d'un règim especial al qual estan sotmesos les societats civils, les herències jacents, les comunitats de béns i qualsevol altre entitat que constitueix una unitat econòmica i no tingui personalitat jurídica pròpia.

Consisteix en atribuir el rendiment generat per aquestes entitats sense personalitat jurídica als seus socis o partícips. L'atribució es realitza en funció dels pactes entre els socis o partícips, i en el seu defecte, s'imputa a parts iguals entre tots ells.

CLASSES DE RENDA

A efectes de càlcul de l'impost, la renda es classifica entre **renda general** i **renda de l'estalvi**. La renda general s'integra a la base imposable general, i la renda de l'estalvi s'integra a la base imposable de l'estalvi. A cada una d'aquestes bases imposables i liquidables s'aplicarà un tipus de gravamen diferent.

INTEGRACIÓ I COMPENSACIÓ DE RENDES

Existeixen regles específiques per a la integració i compensació de rendes a la base imposable general i a la base imposable de l'estalvi.

MÍNIM PERSONAL I FAMILIAR

Per aconseguir una mateixa disminució de la càrrega tributària per a tots els contribuents amb igual situació familiar, amb independència del seu nivell de renda, s'estableixen uns mínims personals i familiars que es computen en el primer tram de la tarifa.

La tarifa s'aplica per separat a l'import dels mínims i a la resta de base. La idea subjacent en aquesta estructura de liquidació és que els contribuents no tributen per les primeres rendes obtingudes atès que són aquestes les que destinen a cobrir les necessitats vitals, de forma que contribuents amb circumstàncies personals i familiars iguals tenen el mateix estalvi fiscal, malgrat que puguin tenir nivells de renda diferents.

L'aplicació dels mínims redueix la part imposable general de la renda del període, que no pot ser negativa com a conseqüència d'aquestes reduccions. L'excés redueix la part especial de la base imposable.

Els mínims personals i familiars són els següents:

- Mínim del contribuent
- Mínim per descendents
- Mínim per ascendents
- Mínim per discapacitat

BASE LIQUIDABLE

La base liquidable és el resultat de practicar a la base imposable les reduccions establertes a la llei. La base liquidable pot ser general i de l'estalvi.

Reduccions de la base imposable

- Per tributació conjunta.
- Per atenció a situacions de dependència i envelliment

- Per pensions compensatòries
- Per quotes i aportacions a partits polítics

QUOTA ÍNTEGRA

La quota íntegra és el resultat d'aplicar a les bases liquidables els tipus de gravamen.

La **quota íntegra estatal** és el resultat de sumar les quotes corresponents a les bases liquidables general i de l'estalvi, que s'obtenen de l'aplicació del tipus de gravamen general.

La **quota íntegra autonòmica** és el resultat de sumar les quotes corresponents a les bases liquidables general i de l'estalvi, que s'obtenen de l'aplicació del tipus de gravamen autonòmic o complementari.

QUOTA LÍQUIDA

És el resultat de restar a la quota íntegra estatal les següents deduccions:

- Deducció per inversió en habitatge habitual prevista a l'article 68.1 LIRPF.
- Deduccions establertes als arts. 68.2 a 68.6 LIRPF.
- La deducció per arrendament d'habitatge (Art. 68.7 LIRPF).

Deduccions de la quota

1. Deducció per inversió en habitatge habitual
2. Deduccions en activitats econòmiques
3. Deduccions per donatius
4. Deducció per arrendament d'habitatge habitual
5. Altres deduccions
 - Deducció per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla (Bonificació del 50%). Article 68.4. de la LIRPF i 58 del RIRPF.
 - Deduccions per actuacions per a la protecció i difusió del patrimoni històric espanyol i de les ciutats i conjunts de béns declarats patrimoni mundial. Art. 68.5 de la LIRPF (15% de les inversions realitzades. Cal complir determinats requisits)
 - Deduccions per compte estalvi empresa (Art. 68.6 y 70 LIRPF).
6. Deduccions autonòmiques.

QUOTA DIFERENCIAL

La quota diferencial és el resultat de minorar la quota líquida total (suma de l'estatal i de l'autonòmica) en les següents quantitats:

Deduccions:

- Deducció per **dobla imposició**;
- Deduccions corresponents a les imputacions **de drets d'imatge i per transparència fiscal internacional**;
- Deducció per **maternitat**;
- Deducció per **naixement o adopció**;
- Deducció per **rendiments de treball o d'activitats econòmiques**.
-

Retencions i pagaments a compte.

Compensacions fiscals:

- Compensació per contractes d'assegurança;
- Compensació per instruments financers;
- Compensació per adquisició d'habitatge habitual abans del 20 de gener de 2006;

La quota diferencial pot ser positiva o negativa.

GESTIÓ DE L'IMPOST

Obligació de declarar

No tindran l'obligació de declarar els contribuents que obtinguin rendiments en quantia inferior als límits que en cada cas s'indica.

Autoliquidació i ingrés del deute tributari

L'operativa de liquidació i ingrés s'instrumenta mitjançant l'**autoliquidació**. En alguns supòsits s'instrumenta també mitjançant un **esborrany** de declaració.